

EDUSKUNNAN
SOSIAALIVALIOKUNTA

Helsingissä

30 päivänä toukokuuta 1990

Lausunto n:o 4

Sivistysvaliokunnalle

Sivistysvaliokunta on 19 päivänä huhtikuuta 1990 pyytänyt sosiaalivaliokunnan lausuntoa hallituksen esityksestä n:o 12 ammatillisia aikuiskoulutuskeskuksia koskevaksi lainsäädännöksi.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina toimistopäällikkö Simo J. Laakso ja tarkastaja Tuija Leminen työministeriöstä, opetusneuvos Hannu Sirén opetusministeriöstä, apulaisosastopäällikkö Sakari Heikkilä ja erikoistutkija Arto Koho sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöstä, budjettineuvos Heikki Seppälä valtiovarainministeriöstä, toimistopäällikkö Marjatta Parviainen ja suunnittelija Juhani Pirttiniemi ammattikasvatushallituksesta, lakimies Elise Häivälä Kansaneläkelaitoksesta, työvoima- ja koulutuspoliittinen sihteeri Jari-Pekka Jyrkänne Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, työvoimapolitiittinen asiamies Pekka Castrén Suomen Työnantajain Keskusliitosta, koulutuspoliittinen asiamies Paula Kilpeläinen Liiketyönantajain Keskusliitosta, sosiaalipoliittinen sihteeri Jukka Vainio Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitosta, koulutuspoliittinen sihteeri Heikki Liedte Akavasta, koulutuspäällikkö Erkki Husu Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitosta, työllisyysasiainsihteeri Torsti Kirvelä Suomen Kaupunkiliitosta, lakimies Eeva-Riitta Pirhonen Suomen Kunnallislitosta, osastopäällikkö Helge Hansson Finlands Svenska Kommunförbundet, piiripäällikkö Raimo Harjunen Vaasan työvoimapiiristä, hallituksen jäsen Marja-Leena Meriläinen Työttömyyskassojen Yhteisjärjestöstä, johtava työvoimaneuvoja Pirjo Paajanen Lahden työvoimatoimistosta, apulaisjohtaja Arto Lepistö Suomen Ammatillisten Oppilaitosten Liitosta, toiminnanjohtaja Petri Pohjonen ja rehtori Jarmo Ojala Ammatillisten Kurssikeskusten Liitosta, rehtori Kale-

vi Eronen Pohjois-Karjalan Ammatillisesta Kurssikeskuksesta, rehtori Juha Vaso Lahden Ammatillisesta Kurssikeskuksesta, rehtori Irja Lindfors Kuusankosken Terveystieteiden oppilaitoksesta ja johtaja Esko Uusitalo Äänekosken Ammatillisesta Kurssikeskuksesta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki ammatillisista aikuiskoulutuskeskuksista, jotka korvaisivat työllisyyskoulutuslain säädännön mukaiset ammatilliset kurssikeskukset. Ammatilliset aikuiskoulutuskeskukset olisivat ammattikasvatushallituksen alaisia ammatillisia oppilaitoksia, joiden tehtävänä olisi tarjota ja järjestää ammatillista aikuiskoulutusta sekä sitä tukevaa muuta koulutusta.

Aikuiskoulutuskeskus rahoittaisi toimintansa pääasiassa koulutuksesta ja muusta toiminnasta saamallaan tuloilla. Koulutus myytäisiin viranomaisille, erityisesti työvoima- ja opetushallinnolle, työnantajille, yrityksille ja yhteisöille. Valtion avustusta voitaisiin myöntää aikuiskoulutuskeskuksen perustamiskustannuksia varten. Käyttökustannuksiin myönnettäisiin toiminta-avustusta, jonka perusteet valtioneuvosto määräisi. Lisäksi voitaisiin myöntää erityisavustusta.

Ammatillisten kurssikeskusten muuttumisesta aikuiskoulutuskeskuksiksi säädettäisiin erillinen laki, jossa säädettäisiin muun muassa oppilaitoksen hallinnosta siirtymävaiheessa, aloitetun koulutuksen loppuun saattamisesta sekä henkilöstön asemasta. Laissa säädettäisiin myös siirtymävaiheen valtionavustuksista, tilojen hankinnasta ja muusta siirtymävaiheen toiminnasta.

Valtiolle aiheutuvat vuosittaiset menot eivät lisääntyisi merkittävässä määrin. Valtion omistamien kiinteistöjen ja kaluston luovuttaminen vähentäisi valtion varallisuutta noin 650 miljoonalla markalla. Esitys liittyy hallituksen

esitykseen laiksi työvoimapolitiittisesta aikuis-koulutuksesta. Säädökset on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1991 alusta.

Sosiaalivaliokunta pitää työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen kehittämiseen liittyen tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena työllisyys-koulutuslain nojalla toimivien kurssikeskusten muodostamista aikuiskoulutuskeskuksiksi.

Esityksenä ehdotetaan muutettavaksi aikuis-koulutuksen järjestämisen perusteet ja samalla myös rahoitus koulutuksen kysyntään perustuvaksi nykyisen työllisyyden ylläpitämiseen ja valtion rahoitukseen perustumisen asemesta. Tästä syystä valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen järjestämisessä on työttömien ja työttömyysuhan alaisten aseman parantaminen asetettava ensi sijalle. Oppilaitosten yhteistyötä tulee edistää, jotta näin voidaan paremmin ottaa paikalliset ja aloittaiset tarpeet huomioon sekä kehittää työelämän kannalta joustava aikuiskoulutusjärjestelmä. Tällöin voidaan ottaa huomioon myös alueelliset tekijät, kuten elinkeinorakenteen muutoksesta aiheutuvat alueelliset koulutustarpeet sekä työvoimapula-alueet.

Aikuiskoulutuskeskusten rahoitusjärjestelmää on seurattava ja tarvittaessa on säätämällä valtion toiminta-avustuksen vähimmäismäärästä turvattava keskusten toiminta. Samoin on selvitettävä mahdollisuudet pitkäaikaisin sopimuksin varmistaa koulutuksen jatkuvuus. Tarvittaessa on myös siirtymäaika jatkamalla ja

omien tilojen hankkimista tukemalla kevennetävä keskuksien taloutta. Uudistuksen valtakunnallinen ja paikallinen toimeenpano on toteutettava yhteistyössä alan henkilöstöjärjestöjen kanssa. Myös henkilöstön etujen turvaamiseen ja kehittämiseen on kiinnitettävä huomiota.

Aikuiskoulutuksen kehittäminen on tärkeää. Tässä tarkoituksessa tulee muun muassa selvittää tutkintojen ja todistustenannon merkitys koulutuksen sisällön, opiskelijoiden koulutusmotivaation ja työelämän tarpeiden huomioon ottamisen kannalta.

Ammatillisten kurssikeskusten johtokunnissa on työmarkkinaosapuolten edustus. Sosiaalivaliokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että tätä menettelyä jatketaan, vaikka ehdotettu lainsäädäntö ei tätä nimenomaisesti edellytä. Työmarkkinaosapuolten mukanaololla on kuitenkin saatu ammatillisten kurssikeskusten käyttöön sellaista tietoa ja taitoa, jota aikuiskoulutuskeskuksetkin tarvitsevat.

Opetus- ja työvoimahallinnon on jatkettava sitä viranomaisten ja koulutuksen tuottajien koulutusta, jota on annettu uuteen järjestämiseen ja rahoitusvastuuseen siirtymiseen liittyen.

Edellä esittämäänsä viitaten sosiaalivaliokunta kunnioittavasti esittää,

että sivistysvaliokunta ottaisi edellä tässä lausunnossa esitetyn huomioon laatiessaan mietintöään.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Skinnari, varapuheenjohtaja Louvo (osittain) ja jäsenet Ala-Harja, Alaranta, Hurskainen, Kankaanniemi, Koistinen (osittain), Kärhä

(osittain), P. Leppänen, Mäkipää (osittain), Nordman, Paavilainen (osittain), Rantanen, Rinne (osittain), Stenius-Kaukonen ja Väistö (osittain) sekä varajäsenet Häkämies (osittain), Sasi (osittain) ja Wahlström (osittain).